

CHECKLISTA LJUDGUIDE FÖR FÖRSKOLAN

VÄGLEDNING TILL CHECKLISTAN

I de situationer där pedagogen eller barnet önskar en tystare ljudmiljö eller en ljudmiljö som inte stör pågående verksamhet behövs en åtgärd. Det är känt att störande ljud påverkar oss på flera olika sätt och kan – om det pågår för länge – skapa ohälsa, till exempel hörselnedsättning, tinnitus, skadlig stress. Checklistan är ett användbart hjälpmedel för att undersöka ljudmiljön och upptäcka eventuella risker och brister. Samtliga frågor i checklistan syftar till att öka kunskapen om ljudpåverkan och ge tips till en bättre ljudmiljö för vuxna och barn.

GÖR SÅ HÄR

Checklistan är indelad i 8 avsnitt. Det är lämpligt att först gå igenom checklistans frågor vid ett personalmöte/arbetsplatsträff eller liknande så att alla får vara med och resonera om ljudfrågorna. Anpassa gärna checklistan till just er arbetsplats. Stryk de frågor som inte är relevanta och lägg till egna i de tomma fälten om det behövs.

Därefter går ansvarig chef ljudrund tillsammans med skyddsombud/arbetsmiljöombud/annan medarbetare. Bedöm upptäckta brister och vilka konsekvenser som de kan ge. Planera åtgärder och ange ansvarig utförare och tidpunkt för genomförande. De brister som inte åtgärdas direkt skrivs in i en handlingsplan. Vid behov, ta hjälp från exempelvis företagshälsovården eller annan expertis. Ansvarig chef följer sedan upp, utvärderar åtgärder och återkopplar till berörd personal.

FÖRKLARINGAR TILL VISSA BEGREPP I CHECKLISTAN

Bra ljudabsorbenter för tak och vägg bör vara tillverkade av mineralull (Klass A =bästa klass) och för bättre dämpning av ljud med lägre frekvenser en tjocklek av 40 mm. Hela takytan bör täckas av absorbenter och med en viss luftspalt mot taket. Väggsabsorbenter bör ha en slagtålig yta och monteras dikt på fria väggytor. Akustiken kan kontrolleras med så kallad efterklangsmätning (normvärde $\leq 0,5$ sek). Gränsvärdet för hörselskadlig ljudnivå är 85 dB(A), daglig bullerexponeringsnivå, men vissa personer kan skadas redan vid lägre ljudnivåer. Om två personer på 1 m avstånd måste skrika till varandra för att höras ligger ljudnivån på cirka 85 dB(A). Hur störande ett ljud är i förskolan beror på aktuell verksamhet. Redan 40 dB(A), till exempel från ventilationen, kan vara störande vid vila eller annan tyst verksamhet (normvärde för fasta installationer som till exempel ventilationen ≤ 35 dB(A)).

KOMMENTARER TILL VISSA AVSNITT I CHECKLISTAN

Aktiviteter och ljud: Om svaret är ja på en eller flera frågor behöver ni åtgärda.

Påverkan av ljud: Om någon av pedagogerna har ett eller flera symtom, kontakta företagshälsovården för hjälp och stöd.

Inredning och Leksaker och utrustning: Vid materialbyte, till exempel av porslin eller leksaker, tänk över konsekvensen också ur ett miljöperspektiv.

Se även www.prevent.se/ljudguideforskolan.se.

LÄNKAR FÖR YTTRELLIGARE KUNSKAP OM LJUDFRÅGOR OCH BULLER

Arbetsmiljöverkets webbsida under Arbetsmiljökunskap och vidare under Buller. Det finns även en app, Buller, som du kan ladda ner till din smarta mobiltelefon och använda som en enkel ljudmätare.

Se: www.av.se och www.arbetsmiljoforskning.se

ARBETSPLATSENS UPPGIFTER

Checklistan ifylld av _____

Företag _____

Datum _____

Deltagare _____

_____
_____
_____

AKTIVITETER OCH LJUD

1. Är det flera av pedagogerna som blir störda av ljudnivån vid

a) måltider?

Ja   Nej   Ej relevant

Åtgärd

Ansvarig för utförande

Klart när?

Kontroll utförd Datum

b) samlingar?

Ja   Nej   Ej relevant

c) fri lek?

Ja   Nej   Ej relevant

d) på- och avklädning?

Ja   Nej   Ej relevant

e) utelek?

Ja   Nej   Ej relevant

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
f) annan aktivitet?	☐	☐	☐				
2. Är det flera av barnen som blir störda av ljudnivån vid	☐	☐	☐				
a) måltider?							
b) samlingar?	☐	☐	☐				
c) fri lek?	☐	☐	☐				
d) på- och avklädning?	☐	☐	☐				

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
e) utelek?	☐	☐	☐				
f) annan aktivitet?	☐	☐	☐				

PÅVERKAN AV LJUD

3. Har ni någon pedagog som

a) är känslig för vissa ljud eller har tinnitus?

b) blir ljudtrött under eller efter arbetet?

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
c) har sömnproblem?	☐	☐	☐				
4. Har pedagogerna möjlighet till ljudvila, till exempel under raster?	☐	☐	☐				
5. Används denna möjlighet regelbundet?	☐	☐	☐				

LOKALER OCH AKUSTIK

6. Är lokalerna där barnen vistas försedda med bra ljudabsorbenter (klass A) i taken, helst hela takytan ?

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
7. Har ni kompletterat med bra ljudabsorbenter på väggytor där det behövs?	☐	☐	☐				
8. Har lokalerna flera mindre rum så att barnen kan delas in i mindre grupper?	☐	☐	☐				
9. Går det att placera matbord i flera rum?	☐	☐	☐				
10. Kan ni "skapa rum i rummet" med hjälp av skärmar, möbler etc?	☐	☐	☐				
11. Avger ventilationssystemet eller annan fast utrustning störande ljud?	☐	☐	☐				

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
12. Har ljud- och/eller akustikmätning genomförts under de senaste åren?	☐	☐	☐				
13. Om ja på fråga 12 – har någon av dessa mätningar lett till åtgärder?	☐	☐	☐				
INREDNING							
14. Är de bord som barnen använder ljuddämpade?	☐	☐	☐				
15. Har ni möbeltassar på stolsben och är de i gott skick?	☐	☐	☐				

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
16. Använder ni plasttallrikar och plastmuggar istället för porslin och glas?	☐	☐	☐				
17. Kan ni reglera belysningen med dimmer?	☐	☐	☐				
18. Har ni ljuddämpade dörrar som inte smäller eller slamrar?	☐	☐	☐				
19. Är vitvaror och torkskåp tysta och välplacerade?	☐	☐	☐				

LESAKER OCH UTRUSTNING

20. Använder ni ljuddämpande lek-mattor på hårda golv?

Ja
  Nej
  Ej relevant

Åtgärd

Ansvarig för utförande

Klart när?

Kontroll utförd Datum

21. Har ni monterat ljuddämpande material i botten av leksaksbackar?

Ja
  Nej
  Ej relevant

22. Har ni i möjligaste mån bytt ut hårda leksaker till mjuka (till exempel till mjuka byggklossar)?

Ja
  Nej
  Ej relevant

23. Använder ni temaleksaker för mer fokuserad och tystare lek?

Ja
  Nej
  Ej relevant

24. Begränsar ni användning av leksaker som uppmuntrar till stöjig lek?

Ja
  Nej
  Ej relevant

PEDAGOGIK

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
25. Ser ni till att man inte talar över huvudet på andra (både barn och pedagoger)?	☐	☐	☐				
26. Sänker pedagogerna sina röster i barngruppen om barnen är högljudda?	☐	☐	☐				
27. Sker samtal alltid på nära håll?	☐	☐	☐				
28. Ser ni till att prata med barnen på "lika höjd"?	☐	☐	☐				
29. Bekräftar ni ett barn som pockar på uppmärksamhet, till exempel med en handsignal?	☐	☐	☐				

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
30. Ser ni till att barnen inte springer inomhus?	☐	☐	☐				
31. Talar ni regelbundet med barnen om ljud och arbetsro?	☐	☐	☐				
32. Om ja på föregående fråga: Använder ni då något studiematerial?	☐	☐	☐				
33. Gör ni ljudpromenader utomhus med barnen?	☐	☐	☐				
34. Pratar ni om ljudmiljön på föräldramöten?	☐	☐	☐				

ORGANISATION

35. Har samtlig personal på förskolan fått utbildning om hur ljud påverkar människan och hur störande ljud kan förebyggas?

Ja
  Nej
  Ej relevant

Åtgärd

Ansvarig för utförande

Klart när?

Kontroll utförd Datum

36. Diskuterar och jobbar ni återkommande med ljudfrågor, till exempel vid arbetsplatsträffar/personalmöten?

Ja
  Nej
  Ej relevant

37. Kan ni dela in barnen i mindre grupper?

Ja
  Nej
  Ej relevant

38. Behöver ni öka personaltätheten?

Ja
  Nej
  Ej relevant

39. Tar ni emot barnen utomhus på morgonen?

Ja
  Nej
  Ej relevant

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
40. Klär ni på några barn i taget när de ska gå ut?	☐	☐	☐				
41. Har ni mycket utomhusaktiviteter?	☐	☐	☐				
ÖVRIGA FRÅGOR							
	☐	☐	☐				
	☐	☐	☐				

	Ja	Nej	Ej relevant	Åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd Datum
	☐	☐	☐				
	☐	☐	☐				
	☐	☐	☐				
	☐	☐	☐				
	☐	☐	☐				